simonsen vogtwiig

Oslo, 3. august 2026

SLUTTINNLEGG

TIL

NORGES HØYESTERETT

Saksnr:	26-005381SIV-HRET og 26-007995SIV-HRET
Ankende part	Staten v/Energidepartementet Postboks 8148 Dep 0033 Oslo
Prosessfullmektig:	Regjeringsadvokaten v/Fredrik Sejersted Postboks 8012 Dep. 0030 Oslo
Rettslig medhjelper:	Advokat Gøran Østerman Thengs (som over)
Ankemotparter:	Föreningen Greenpeace Norden Pb. 33 Torshov 0412 Oslo Natur og Ungdom Myrens Verksted 3C 0473 Oslo
Prosessfullmektig:	Advokat Jenny Sandvig Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig Postboks 2043 Vika 0125 OSLO
Partshjelper:	Redd Barna Bøkkerveien 2 A 0579 OSLO
Prosessfullmektig:	Advokat Emanuel Feinberg Advokatfirmaet Glittertind AS Postboks 1383 Vika 0114 OSLO

1 PÅSTAND

Föreningen Greenpeace Norden og Natur og Ungdom legger ned slik påstand i gyldighetssaken:

1. *Anken forkastes.*
2. *Föreningen Greenpeace Norden og Natur og Ungdom tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.*

Ankemotpartene legger ned slik påstand i forføyningssaken:

1. *Prinsipalt: Forføyningssaken heves.*
2. *Subsidiært: Anken forkastes.*
3. *I begge tilfelle: Föreningen Greenpeace Norden og Natur og Ungdom tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.*

2 HVA SAKENE GJELDER

2.1 Gyldighetssaken (26-005381SIV-HRET)

Sak 26-005381SIV-HRET gjelder gyldigheten av Energidepartementets stadfestelse 28. august og 20. desember 2024 av vedtak om godkjenning av plan for utbygging og drift (PUD) for petroleumsfeltene Breidablikk, Tyrving og Yggdrasil, gitt 29. juni 2021, 5. juni og 28. juni 2023.

De opprinnelige PUD-vedtakene ble kjent ugyldige av Oslo tingrett 14. januar 2024 fordi lovbestemte krav til konsekvensutredning var tilsidesatt.

Staten påanket tingrettens dom til lagmannsretten. Mens lagmannsretten behandlet statens anke, stadfestet departementet PUD-godkjenningene i beslutninger 28. august og 20. desember 2024, under henvisning til utredninger foretatt av selskapene i ettertid. Etter at også disse beslutningene ble kjent ugyldige av lagmannsretten, stadfestet staten PUD-vedtakene på ny i en kongelig resolusjon 12. mai 2026.

Saken reiser tre hovedspørsmål.

Prejudisielt reiser saken spørsmål om de opprinnelige PUD-vedtakene er gyldige. Vedtakene er formelt ikke tvistegjenstand for Høyesterett. Siden staten ikke har erkjent at vedtakene er ugyldige, og statens ankesak ikke er rettskraftig avgjort gjennom lagmannsrettens dom, må det prejudisielt tas stilling til om tingrettens konklusjon om ugyldighet er korrekt. Dette er en sentral premiss for adgangen til ratihabering, de EØS-rettslige vilkårene for regularisering og de rettslige utgangspunktene for vurderingen av de etterfølgende beslutningene. Spørsmålet er etter ankemotpartenes syn ikke tvilsomt. Tingrettens konklusjon om mangelfull konsekvensutredning og ugyldighet er bekreftet av EFTA-domstolen i sak E-18/24.

Saken reiser etter dette spørsmål om de ugyldige PUD-vedtakene kan ratihaberes etter norsk forvaltningsrett og reguleres etter EØS-retten slik staten har gått frem. Ankemotpartenes syn er at vilkårene for dette klart ikke er oppfylt.

Om statens fremgangsmåte er lovmessig, reiser saken spørsmål om utslippene og virkningene av dem er utredet og vurdert i samsvar med EØS-rettslige, nasjonale og

menneskerettslige krav, og om feil leder til ugyldighet. Ankemotpartenes syn er at klimaskaden er mangelfullt utredet og vurdert, og at også det leder til ugyldighet.

2.2 Forføyningssaken (26-007995SIV-HRET)

Sak 26-007995SIV-HRET gjelder lovligheten av den midlertidige forføyningen lagmannsretten besluttet.

Hovedspørsmålet er om domstolen ved forføyning kan instruere forvaltningen om saksbehandling. For at midlertidige forføyninger skal være effektive på miljørettens område, i tråd med Århuskonvensjonen og EØS-retten, må domstolene kunne gi pålegg som hindrer at tillatelser som sannsynligvis er ugyldige får irreversible virkninger før gyldighetsspørsmålet er endelig avklart, jf. HR-2025-677-A.

3 PÅSTANDSGRUNNLAG OG RETTSREGLER I GYLDIGHETSSAKEN

3.1 Innledning

Energidepartementets beslutninger 28. august og 20. desember 2024 er ugyldige.

Staten ber Høyesterett om å bortfortolke direktivets klare bestemmelser og fravike rettspraksis fra EFTA-domstolen og EMD, med risiko for traktatbrudd. Saken gjelder ingen «nye» eller domstolsutviklede krav. At staten har tolket loven feil i lang tid gjør ikke en korrekt forståelse i domstolene dynamisk. Statens argumenter om dette har allerede vært vurdert og forkastet i EFTA-domstolen (E-18/24), HR-2025-677-A, HR-2020-2472-P, og EMD i *Greenpeace Nordic et al. v. Norway*, jf. også UKSC (2024) 20 *Finch.*

Domstolskontrollen med departementets saksbehandling på klimaområdet skal i tråd med etablert rettspraksis være inngående, jf. HR-2020-2472-P, avsnitt 182-184 og *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz et al. v. Switzerland* [GC] avsnitt 412-413 og 420. Domstolene skal kontrollere at konsekvensutredningene ivaretar to hovedformål: (i) å sikre at miljøhensyn er tilstrekkelig utredet og integrert i beslutningsgrunnlaget før et tiltak godkjennes, og (ii) å sikre borgernes rett til miljøinformasjon og reell offentlig deltakelse før beslutning treffes, jf. prosjektdirektivets fortale punkt 16–17.

3.2 PUD-vedtakene er ugyldige fordi forbrenningsutslipp ikke ble konsekvensutredet

Virkningene av forbrenningsutslippene ble ikke konsekvensutredet før departementet traff vedtak om godkjenning av PUD for Breidablikk, Tyrving, og Yggdrasil. Det er i strid med direktivet art. 3(1) jf. 2(1)og petrl. § 4-2 jf. Grl. § 112 (2), jf. HR-2020-2472-P avsnitt 218 og 241. Oslo tingrett kom på denne bakgrunn til at PUD-vedtakene var ugyldige. EFTA-domstolen har bekreftet at ugyldighetskonstateringen er korrekt, jf. sak E-18/24 avsnitt 99, 116 og 118-119. Britisk høyesterett har også bifalt tingrettens vurdering i UKSC [2024] 20 *Finch* avsnitt 169-173.

3.3 Beslutningene er ugyldige fordi vilkårene for etterfølgende godkjennelse av de ugyldige PUD-vedtakene ikke er oppfylt

3.3.1 *Beslutningene fra 2024 (og resolusjonen fra 2026) oppfyller ikke vilkårene for ratihabisjon etter norsk forvaltningsrett*

Vilkårene for ratihabisjon etter norsk forvaltningsrett er ikke oppfylt.

Ratihabisjon er for det første forbeholdt ugyldige vedtak, jf. fvl. § 35 (1) c og HR-2026-1360-A (*Førdefjord*) avsnitt 139-140. Hverken beslutningene fra 2024 eller resolusjonen fra 2026 har etter egne forutsetninger som formål å godkjenne ugyldige vedtak.

Departementets beslutninger 28. august og 20. desember 2024 inneholder kun gjengivelser av faktiske forhold, etterfulgt av en konklusjon om at det ikke har fremkommet «informasjon som gir grunnlag for å omgjøre [PUD-]vedtakene». Beslutningene bygger ikke på at PUD-vedtakene er ugyldige, og de bygger ikke på at formålet er å reparere ugyldighetsgrunnene.

Resolusjonen 12. mai 2026 består av en drøftelse som munner ut i en konklusjon om at PUD-vedtakene verken «kan eller bør omgjøres» fordi ingen av unntakene som gir omgjøringskompetanse angivelig er innfridd (fvl. § 35 (1) bokstav c og in fine). Staten bekreftet i prosesskriv 11. juni 2026 at resolusjonen verken bygger på at PUD-vedtakene er ugyldige eller inneholder noen ny begrunnelse for dem.

Ratihabisjon krever for det andre at ugyldighetsgrunnen kan avhjelpes og er avhjulpet, jf. Prop. 79 L (2024-2025) pkt. 23.5.1 og HR-2026-1360-A avsnitt 141. Bestemmelsene som er brutt – herunder direktivet art. 3(1) jf. 2(1) – stiller substansielle krav, jf. C-463/20 avsnitt 48 og E-18/24 avsnitt 115. Formålet er å oppfylle borgernes selvstendige rett til informasjon og innflytelsesmuligheter i art. 6, jf. fortalen pkt. 16-17 og E-18/24 avsnitt 55–56. Dette skiller bestemmelsene fra formelle saksbehandlingskrav. At forbrenningsutslipp ikke ble utredet før PUD-vedtakene ble gitt, er slik sett en *materiell* feil som ikke kan ratihaberes ved etterfølgende godkjennelse uten at de opprinnelige vedtakene oppheves først, sml. *Førdefjord* avsnitt 140-145. Bare på den måten kan bestemmelsenes demokratiske formål varetas. I alle tilfelle er ugyldighetsgrunnen ikke avhjulpet, se pkt. 3.4-3.7 nedenfor.

3.3.2 *Beslutningene fra 2024 (og resolusjonen fra 2026) oppfyller ikke vilkårene for regularisering etter EØS-retten*

EØS-avtalen artikkel 3 krever at myndighetene, så langt det er mulig etter nasjonal rett, eliminerer de ulovlige virkningene av en lovstridig konsekvensutredning, herunder ved tilbakekall eller suspensjon av PUD-godkjennelsen, jf. E-18/24 avsnitt 103 flg. og C-215/06. Først når godkjennelsen er gjort virkningsløs – og utfallsrommet derved er åpnet igjen - kan bruddet eventuelt regulariseres ved en ny konsekvensutredningsprosess, jf. C-24/19 [GC] avsnitt 83, 89 og 95, C-41/11 [GC] avsnitt 46-47, C-201/02 avsnitt 58 og E-18/24 avsnitt 103 og 109. Det gjelder ett snevert unntak fra plikten til virkningsløshet, som EFTA-domstolen har bekreftet at ikke kan anvendes her, jf. E-18/24 avsnitt 117-119.

PUD-vedtakene er ikke gjort virkningsløse. Staten har verken tilbakekalt eller suspendert dem. I stedet har staten opprettholdt og forsterket virkningene. Bare siden tingrettens dom i 2024 har myndighetene gitt mer enn 50 nye tillatelser til fortsatt utbygging og drift av de tre feltene. Forsøket på regularisering er allerede av den grunn EØS-stridig.

De strenge vilkårene for regularisering er uansett ikke oppfylt. Regularisering må være i) hjemlet i nasjonale regler ii) forbeholdt eksepsjonelle tilfeller, og iii) ikke åpne for omgåelse eller tilsidesettelse av direktivet, jf. C-261/18 [GC] *Kommisjonen mot Irland*, avsnitt 76 og 78, C-121/21 R *Tsjekkia mot Polen*, 21. mai 2021, avsnitt 31, og E-17/25 *Redd Ullevål sykehus* konklusjon nr. 3. I tillegg kreves at en etterfølgende utredning «ikke bare utføres med hensyn til prosjektets fremtidige miljøkonsekvenser, men også tar

hensyn til prosjektets miljøkonsekvenser i tiden etter at det ble fullført», jf. E-18/24 konklusjon 2. Ingen av vilkårene er oppfylt.

For det første har staten ikke vist til nasjonal lovgivning som tillater regulariseringen. Omgjøring etter fvl. § 35(1)c og ratihabisjon etter ulovfestet rett gjelder vedtak som er ugyldige, mens staten hele tiden har forutsatt at PUD-vedtakene er gyldige.

For det andre har staten ikke vist til eksepsjonelle omstendigheter som kan begrunne regulariseringen, jf. C-215/06 avsnitt 58-61. De samme feil hefter ved alle PUD-godkjennelser. Om statens fremgangsmåte aksepteres her, må den aksepteres overalt.

For det tredje gir fremgangsmåten berørte parter mulighet til å omgå eller tilsidesette direktivet, fordi offentligheten ikke fikk delta «when all options are open to the competent authority», smh. direktivet art. 6 (4) og 2(1). Ingen reelle alternativer forelå da de nye utredningene ble gjennomført, ettersom utbygging og produksjon pågikk og myndighetene forutsatte at PUD-vedtakene var gyldige og ikke kunne omgjøres.

Endelig tok de etterfølgende utredningene i 2024 ikke hensyn til de samlede kumulative utslippene etter 2021 og 2023, eller til at karbonbudsjettet for å begrense oppvarmingen til 1,5° grader var blitt enda mindre i 2024 (og 2026). En rekke forbrenningsutslipp er fortsatt utelatt. Yggdrasil utelater nær 100 $MtCO_2$ (27% av utslippene), Breidablikk 86 $MtCO_2$ (47% av utslippene) og Tyrving 6,4 $MtCO_2$ (35% av utslippene). Utredningene av prosjektenes miljøkonsekvenser er i det øvrige mangelfulle.

3.4 Beslutningene er innholdsmessig i strid med EØS-retten og derfor ugyldige

3.4.1 *Innledning*

Dersom statens fremgangsmåte likevel er lovlig, er beslutningene uansett ugyldige fordi de innholdsmessig strider mot EØS-retten. Kravet i art. 3(1) jf. 5(1) om å utrede og vurdere virkningen av alle utslippene for lovbestemte faktorer, vedtatte miljømål og kumulativt med andre utslipp, samt kravet om begrunnet vurdering i art. 8a, er tolket bort. Bestemmelsene gir selvstendige substansielle garantier, som er bakgrunnen for at feilene ubetinget leder til ugyldighet.

3.4.2 *Mangelfull utredning og vurdering av forbrenningsutslipp, i strid med art. 3(1)*

Direktivet artikkel 3 (1) lyder:

> *The environmental impact assessment shall identify, describe and assess in an appropriate manner, in the light of each individual case, the direct and indirect significant effects of a project on the following factors:*
>
> *(a) population and human health;*
> *(b) biodiversity, with particular attention to species and habitats protected under Directive 92/43/EEC and Directive 2009/147/EC;*
> *(c) land, soil, water, air and climate;*
> *(d) material assets, cultural heritage and the landscape;*
> *(e) the interaction between the factors referred to in points (a) to (d).*

Det er enighet om at brutto – ikke netto – forbrenningsutslipp er «effects of the project», jf. E-18/24 avsnitt 57, 65, 69, 95-97 og 99, UKSC [2024] 20 *Finch* avsnitt 166-168, og IESC

[2022] 8 *Kilkenny Cheese* avsnitt 110. Tilleggsutredningene utelater likevel betydelige utslipp, i strid med art. 3(1).

3.4.3 *Mangelfull utredning og vurdering av forbrenningsutslippenes virkninger på lovpålagte miljøfaktorer, i strid med i art. 3 (1)*

Tilleggsutredningene inneholder heller ingen lovmessig beskrivelse og vurdering av utslippenes virkninger på faktorene i direktivet art. 3 nr. 1 a) til e).

Når forbrenningsutslippene er «effects of the project», skal virkningen av disse vurderes «on the following factors» i art. 3(1) a) til e). Dette er minstekrav til utredningene, jf. art. 5(1) jf. Vedlegg IV punkt 4. Lagmannsrettens lempeligere tolkning av art. 5(1) overfor selskapene er altså feil.

Prosjektdirektivets formål er vidt, og konsekvensutredningen må skaffe den informasjonen som er nødvendig for å ivareta EØS-avtalens miljømål, formålet om offentlig deltakelse og myndighetenes behov for et forsvarlig beslutningsgrunnlag, jf. fortalen pkt. 16-17, jf. E-18/24 avsnitt 76.

Staten forsøker å relativisere direktivets krav ved å vise til formuleringen «in the light of each individual case». Denne ordlyden betyr at direktivets klare og detaljerte krav skal oppfylles på en hensiktsmessig måte i enkeltsaker, ikke at faktorene kan fravikes eller utvannes til en liste av frivillige hensyn. Staten kan heller ikke vise til E-18-24 eller UKSC [2024] 20. Lovtolkningsspørsmålet for begge domstoler gjaldt kun «effects of the project». De kan derfor ikke tas til inntekt for at bestemmelsens øvrige ordlyd kan tolkes bort.

Kvantifisering av klimaskade fra utslippene (temperaturøkning, reduksjon av isbreer, arktisk sjøis, snødekke, havnivåstigning, eksponeringsrate for ekstremvær, hete-attribuert dødelighet mv.) er i tråd med etablerte vitenskapelige metoder og ikke urimelig byrdefullt, jf. de sakkyndige erklæringene fra professor Drange, Stuart-Smith og Thiery. De viser at feltene samlet vil slippe ut 565 millioner tonn CO2, øke temperaturen med 0,00025 grader, smelte 580 km2 snø, 1460 km2 arktisk sjøis og 7,8 millioner m3 is fra norske isbreer, utsette om lag 3,3 millioner barn for minst én farlig hetebølge over deres levetid, forårsake om lag 127 000 dødsfall som følge av hete innen år 2100 (i et høyutslippsscenario), og øke risikoen for ett eller flere irreversible vippepunkter.[1]

Myndighetene krever utredet virkningen av utslipp for faktorene i art. 3(1) for *andre* prosjekter, for eksempel radioaktive utslipp og deres påvirkning på mennesker og miljø.

3.4.4 *Ingen utredning og vurdering av kumulative forbrenningsutslipp mot internasjonale og nasjonale temperaturmål, i strid med art. 5 (1)*

Direktivet art. 5(1), jf. vedlegg IV nr. 5, krever at konsekvensutredningen skal beskrive «the cumulation of effects with other existing and/or approved projects» og «cumulative […] effects of the project», jf. også E-18/24 avsnitt 83. Tilleggsutredningene fra 2024 inneholder ingen slike vurderinger.

---

[1] Sakkyndig rapport fra professor Helge Drange ved Universitetet i Bergen (**F 13253-13259**); sakkyndig rapport fra professor Wim Thiery ved Vrjie Universitet i Brussel (**F 13306-13311**); sakkyndig rapport fra Dr. Rupert Stuart-Smith ved Universitetet i Oxford (**F 13290**).

Direktivet art. 5(1) jf. vedlegg IV nr. 5 siste punktum krever videre at utredningen av forbrenningsutslipp tar i betraktning «the environmental protection objectives established at Union or Member State level which are relevant to the project», jf. også E-18/24 avsnitt 82. Det er nødvendig for at beslutningstagerne skal kunne ta en informert beslutning om utslippene er forenelige med internasjonale og nasjonale klimamål de har forpliktet seg til. Tilleggsutredningene inneholder ingen slike vurderinger opp mot *oppdaterte* gjenværende karbonbudsjetter og relevante temperaturmål.

3.4.5 *Ingen begrunnet konklusjon, i strid med art. 8a*

Direktivet art. 8a jf. art. 1(2) bokstav g (iv), krever at beslutningen om å gi utbyggingstillatelse skal inneholde en «reasoned conclusion on the significant effects of the project on the environment», jf. også E-18/24 avsnitt 48 til 50 og 77. Beslutningene inneholder ingen slik selvstendig begrunnet *vurdering* fra myndighetene om hvilke vesentlige negative miljøkonsekvenser forbrenningsutslipp fra prosjektene vil ha, om de er forenelige med Parisavtalens temperaturmål, eller en *begrunnelse* for hvorfor disse eventuelt skulle tillates. Henvisninger til generelle politiske dokumenter kan ikke erstatte en konkret begrunnelse. Disse hensyntar ikke prosjektspesifikk informasjon etter artikkel 5 eller høringsuttalelser etter artikkel 6.

3.4.6 *Feilene leder til ugyldighet i betydningen at virkningene av tillatelsen bortfaller*

Hver enkelt av feilene nevnt over fører til ugyldighet.

EØS-avtalen artikkel 3 krever at nasjonale regler tolkes og anvendes slik at de ulovlige virkningene av brudd på konsekvensutredningsreglene elimineres, jf. E-18/24, avsnitt 103, 104 og 106. EFTA-domstolen har fastslått at EØS-avtalen artikkel 3 forbyr retroaktiv dispensasjon fra artikkel 3(1) i direktivet på det spekulative grunnlag at brudd angivelig ikke skal ha innvirket på vedtaket, jf. E-18/24 konklusjonen pkt. 3. En sentral del av begrunnelsen fremgår av avsnitt 116:

> *Å konkludere med at en slik utelatelse ikke kunne ha påvirket utbyggingstillatelsen, ville undergrave hele formålet med EIA-direktivet, som er å vurdere miljøkonsekvensene av et prosjekt og ta hensyn til disse vurderingene i prosessen frem mot utbyggingstillatelse.*

Prinsippet i forvaltningsloven § 41 må derfor tolkes EØS-konformt, slik at beslutningene kjennes ugyldige uten ordinær innvirkningsvurdering og interesseavveining, jf. også HR-2020-2472-P, avsnitt 279, 286 og 287 og E-17/25 *Redd Ullevål sykehus* konklusjon 2.

Ugyldighetskonstateringen innebærer at beslutningene ikke har rettsvirkninger etter sitt innhold, jf. Prop. 79 L (2024–2025) punkt 23.4.1. Å presisere dette innebærer ikke å avsi en realitetsdom. Høyesterett vil ikke binde opp forvaltningens myndighetsutøvelse ettersom den ikke kan endelig avgjøre om PUD-tillatelse skal gis eller ikke. En presisering av ugyldighetsvirkningen ved brudd på konskvensutredningskrav er dessuten nødvendig for å sikre en lojal gjennomføring av EØS-retten, som krever at konsekvensene av bruddet på EØS-retten «elimineres», se E-18/24 avsnitt 106 og 107.

3.5 Beslutningene er i strid med petroleumsloven § 4-2, tolket i lys av Grunnloven § 112, og er dermed ugyldige

Departementets beslutninger er også ugyldige fordi de er truffet i strid med petroleumsloven § 4-2, jf. petroleumsforskriften § 22a, tolket i lys av Grunnloven § 112 og internasjonal rett.

Petroleumsloven § 4-2 sier at en søknad om godkjennelse av PUD skal inneholde en «beskrivelse av … miljømessige forhold». Dette er i petroleumsforskriften § 22 spesifisert til et krav om «konsekvensutredning» av virkningene utbyggingen kan ha for blant annet «miljømessige forhold», herunder «utslipp til … luft», se første ledd bokstav b.

De innholdsmessige kravene må tolkes i lys av Grunnloven § 112, jf. HR-2020-2472-P avsnitt 183–184. Grunnloven § 112 omfatter forbrenning av norskprodusert olje eller gass i utlandet, fordi det fører til skade også i Norge, jf. HR-2020-2472-P avsnitt 149 og 155. Derfor må konsekvensutredningen kvantifisere forbrenningsutslippene og beskrive virkningene av dem for liv, helse og miljø, jf. HR-2020-2472-P avsnitt 218.

Kumulative utslipp må også utredes opp mot relevante klimamål i tråd med prinsippet om samlet belastning, som påpekt i HR-2020-2472-P avsnitt 148. Det er nødvendig både for at borgerne skal kunne ivareta rettighetene etter § 112, og for at myndighetene skal kunne vurdere om PUD må nektes etter § 112 tredje ledd, jf. HR-2020-2472-P avsnitt 222.

Kravene må endelig tolkes i lys av internasjonal rett, jf. presumsjonsprinsippet. ICJ har lagt til grunn at sedvanerettens forbud mot grenseoverskridende miljøskade gjelder på klimaområdet og innebærer en aktsomhetsplikt. Denne plikten forutsetter en føre-var-tilnærming og bruk av best tilgjengelig vitenskap, herunder lovregulerte konsekvensutredninger av risiko og klimaeffekter (inkl. «downstream effects») før særlig utslippsdrivende tiltak godkjennes, se ICJ, *Obligations of States in Respect of Climate Change,* konklusjon B og avsnitt 272-273, 279, 280-281, 293-294, 298.

Beslutningene i saken er truffet i strid med kravet om at konsekvensutredning av klimapåvirkning må foreligge *før* PUD godkjennes og i strid med de *innholdsmessige* kravene til hva konsekvensutredningene skal inneholde, se punkt 3.3 flg.

Bruddene leder til ugyldighet etter prinsippet i fvl. § 41. Det er «tilstrekkelig med en ikke helt fjerntliggende mulighet for at saksbehandlingsfeilen har fått betydning for vedtakets innhold», se bl.a. HR-2017-2247-A avsnitt 142. Ved mangelfull konsekvensutredning er denne terskelen lav, fordi reglene skal sikre både miljøhensyn og demokratiske rettigheter, jf. Rt. 2009 s. 661 avsnitt 72 og Grunnloven § 112. Krav til konsekvensutredning er en selvstendig prosessuell rettighet som gjør terskelen for innvirkning lavere, se Prop. 79 L (2024–2025) punkt 23.3.1 s. 338. Det er dessuten «lite tilfredsstillende» å spekulere i hvordan den politiske prosessen ville ha forløpt dersom utredningen hadde vært annerledes, jf. HR-2020-2472-P avsnitt 278.

Det er en ikke fjerntliggende mulighet for at beslutningene ville fått et annet *innhold* om de utredningene som ankemotpartene ber om, hadde vært gjort. Dersom utredningene for eksempel hadde vist at forbrenningsutslippene ikke er forenlige med Parisavtalens temperaturmål, er det ikke fjerntliggende at myndighetene ville ha vurdert avslag, vilkår eller kompenserende tiltak før utbyggingen ble godkjent. Et bredt flertall på Stortinget mener det er avgjørende å følge Parisavtalen, jf. Innst. 520 S (2024-2025) s. 4.

3.6 Beslutningene er i strid med EMK artikkel 2, 8 og 14 og dermed ugyldige

Departementets beslutninger av 28. august og 20. desember 2024 er ugyldige fordi de er fattet i strid EMK artikkel 2, 8 og 14. Bruddene leder ubetinget til ugyldighet.

Beslutningene er fattet i strid med flere av kravene EMK artikkel 2/8 stiller til konsekvensutredning av klimavirkninger før godkjenning av PUD, inkludert

- kravet til å forelegge borgerne tilstrekkelig informasjon til konsultasjon «in advance» og «at a time when all options are still open and when pollution can realistically be prevented at source», jf. *KlimaSeniorinnen* avsnitt 280, avsnitt 538 bokstav (f), 539 bokstav (c) til (e) og 545 og *Greenpeace* avsnitt 319.
- kravet til å kvantifisere, utrede og vurdere de konkrete skadevirkningene av forbrenningsutslippene for liv, helse og fysisk integritet etter EMK artikkel 2/8, slik at borgerne kan «assess the risk to which they are exposed», jf. *KlimaSeniorinnen* avsnitt 539 bokstav (d), se også bokstav (c) og avsnitt 538 bokstav (f) og *Greenpeace Nordic mot Norge*, avsnitt 336.
- kravet til å vurdere om prosjektet er i tråd med forpliktelsene under nasjonal og internasjonal rett til å treffe effektive tiltak mot klimaendringene, herunder det gjenværende karbonbudsjettet for Parisavtalens temperaturmål, jf. *Greenpeace* avsnitt 319 og *KlimaSeniorinnen mfl. mot Sveits*, avsnitt 550 a og 569.

Beslutningene er endelig i strid med EMK artikkel 14 lest i sammenheng med artikkel 2 og/eller 8, ettersom disproporsjonale virkninger for barn over sin levetid ikke er vurdert. Beslutningene er dermed i strid med menneskerettsloven, som er en hjemmelsmangel som ubetinget fører til ugyldighet, jf. Prop. 79 L (2024-2025) punkt 23.3.4.2.

3.7 Beslutningene er i strid med FNs barnekonvensjon artikkel 3 og Grunnloven § 104 og dermed ugyldige

Departementets beslutninger er ugyldige fordi de er fattet i strid med Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjonen artikkel 3.

Tolkningsuttalelsene i Generell kommentar nr. 26 om barns rettigheter og miljø med et spesielt fokus på klimaendringer (CRC/C/GC/26) må tillegges stor vekt. Denne avklarer at plikten til å vurdere barns beste krever ifølge barnekomiteen «vigorous children's rights impact assessments» av prosjekters «direct and indirect impact on the environment and climate, including the transboundary, cumulative, and both production and consumption effects, on the enjoyment of children's rights», jf. CRC/C/GC/26 avsnitt 75-77. Dette omfatter utslippenes konkrete virkninger for utøvelsen av barns rettigheter. Konsekvensutredningene må gjøres «as early as possible in the decision-making process» og «at crucial stages of decision-making», jf. CRC/C/GC/26 avsnitt 77.

Artikkel 3 krever dermed at det, i forbindelse med vedtak på petroleumsområdet, foretas en vurdering av de mulige direkte og indirekte virkningene på utøvelsen av barns rettigheter.

Ordet «barn» er ikke nevnt i noen av utredningene eller beslutningene, som av den grunn heller ikke viser hvordan barnets beste er vurdert og avveid mot andre hensyn. Bruddene leder til ugyldighet etter prinsippet i fvl. § 41.

4 PÅSTANDSGRUNNLAG OG RETTSREGLER I FORFØYNINGSSAKEN

Om statens anke over dommen forkastes, antas det at anken i forføyningssaken heves som gjenstandsløs, jf. HR-2015-206-A og Rt-2014-1918.

Miljøorganisasjonenes anke over forføyningen ble nektet fremmet for Høyesterett. Høyesterett tillot kun statens anke fremmet når det gjaldt *forholdet til tvisteloven § 34-6* og *spørsmål om domstolen ved forføyning kan instruere forvaltningen om saksbehandling (anken punkt 5.3).* Når det gjelder sistnevnte spørsmål, kan anken ikke føre frem.

Midlertidig forføyning kan gå ut på at saksøkte skal «unnlate, foreta eller tåle en handling», jf. tvl. § 34-3 (1) 1. pkt. Hva en forføyning *ikke* kan gå ut på, begrenses primært av andre punktum.

Staten argumenterer for at bestemmelsens vide ordlyd må tolkes innskrenkende på grunn av maktfordelingshensyn. En slik innskrenkende tolkning er det ikke rettskildemessig grunnlag for. Statens argumentasjon innebærer at det svært sjeldent kan gis noen form for forføyninger i miljøsaker, heller ikke pålegg om saksbehandling.

Århuskonvensjonen artikkel 9 nr. 4 krever at allmennheten har adgang til rettslig overprøving på miljøområdet, og at nasjonale regler sikrer tilfredsstillende og effektive virkemidler, «herunder *midlertidige forføyninger* når dette kan være påkrevet, som skal være rettferdige, *komme til rett tid* og ikke være uoverkommelig dyre» (vår utheving).

Dessuten gjelder de EØS-rettslige prinsippene om effektivitet og effektiv rettsbeskyttelse, samt lojalitets- og reparasjonsplikten, se E-11/22 avsnitt 44, E-18/24 avsnitt 104-106 og HR-2025-677-A, avsnitt 44. Prinsippene innebærer at det må være praktisk mulig å sikre et krav om at PUD-godkjennelser er ugyldige på grunn av konsekvensutredningsfeil gjennom midlertidig forføyning. jf. HR-2025-677-A, avsnitt 45. Statsmaktene, inkludert domstolene, har plikt til å stoppe virkninger av EØS-brudd ved manglende konsekvensutredninger som fører til irreversible miljøskader.

En forføyning i miljøsaker med pålegg om saksbehandling er ikke en realitetsavgjørelse når den bare effektuerer en ugyldighetsvirkning. En slik avgjørelse vil ikke binde opp forvaltningens fremtidige myndighetsutøvelse, se motsetningsvis Rt-2001-995 og Rt-2015-1376. I sistnevnte sak var påstanden «å gjenoppta notering av Evry ASA-aksjen», som ville ha vært en realitetsavgjørelse som gikk lenger enn det man ville oppnådd ved en endelig dom for ugyldighet, sml. Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 290.

Samtidig må forføyningen være egnet til å ivareta sikringsgrunnen, her avverge en vesentlig skade eller ulempe, se tvisteloven § 34-1 (1) bokstav b. For ugyldige vedtak må det skilles mellom begunstigende vedtak og avslagssaker, se HR-2024-900-U avsnitt 15. Forføyninger med pålegg om ny saksbehandling er ikke egnet til å sikre et hovedkrav som gjelder avverging av irreversible miljøskader hvis det begunstigede ugyldige vedtaket er i strid med EØS-retten. I mellomtiden vil myndighetene som sannsynligvis bygger på en ugyldig tillatelse fortsette å låse inn utfallet av den endelige saksbehandlingen. Domstolene må derimot kunne instruere forvaltningen om å sette til side en begunstigede tillatelse i den mellomliggende perioden der det ugyldige vedtaket vurderes opphevet eller endret av forvaltningen.

5 SAKSKOSTNADER

Ankemotpartene er tilkjent fulle sakskostnader for tingrett og lagmannsrett, og krever sakskostnader for Høyesterett.

Dersom staten gis medhold, skal ankemotpartene uansett tilkjennes sakskostnader for tingrett og lagmannsrett etter tvisteloven § 20-4. Staten traff etterfølgende beslutninger, og tvistegjenstanden for tingretten ble hevet i lagmannsretten som følge av et forhold utenfor ankemotpartenes kontroll. Det er klart at denne side ellers hadde vunnet saken, se § 20-4 bokstav b.

6 BEVIS

Ankemotpartene vil føre dokumentbevis og de sakkyndige erklæringene som er lagt frem.

* * * * *

Oslo, 3. august 2026
Simonsen Vogt Wiig

Jenny Sandvig
Advokat